

Wymagania edukacyjne z przyrody z klasy V

Ocena dopuszczająca

Uczeń:

- wyjaśnia, co to jest plan , mapa
- wyjaśnia znaczenie kolorów na mapie hipsometrycznej
- odczytuje wartość wysokości bezwzględnej wzniesienia przedstawionego na rysunku
- wskazuje na mapie miasta, rzeki, jeziora
- wymienia czynniki kształtujące powierzchnię Ziemi
- wskazuje na mapie pasy ukształtowania powierzchni Polski
- wymienia nazwy trzech krajów sąsiadujących z Polską
- wymienia źródła zanieczyszczeń
- podaje przykłady działań służących ochronie przyrody
- wymienia formy ochrony przyrody w Polsce
- wymienia rodzaje krajobrazów
- zaznacza na mapie Polski, Europy, świata Morze Bałtyckie
- zaznacza na mapie pas Nizin środkowopolskich
- wymienia po dwie cechy krajobrazów: nizinnego i wielkowiejskiego
- wymienia zabytki, które warto obejrzeć w Warszawie
- zna najbliższy położony Krakowa park narodowy
- zaznacza na mapie Polski pas wyżyn
- wskazuje na mapie największe miasta Polski
- pokazuje na mapie Polski Góry Świętokrzyskie, Sudety i Karpaty
- wymienia cechy krajobrazu wysokogórskiego
- podaje nazwy pięter roślinności w Tatrach
- wskazuje na mapie ogólnie geograficznej Nizinę Podlaską
  - opisuje oddziaływania magnesu na ciała
  - podaje przykłady oddziaływań elektrycznych w przyrodzie
  - podaje przykłady przewodników i izolatorów
  - wymienia źródła i odbiorniki prądu elektrycznego
  - wymienia sposoby oszczędzania energii elektrycznej
  - podaje przykłady światła w przyrodzie
  - podaje źródła dźwięku
  - rozróżnia pokarmy pochodzenia roślinnego i zwierzęcego
  - dba o higienę układu pokarmowego
  - potrafi wskazać elementy układu oddechowego
  - podaje przykłady informacji odbieranych przez narządy zmysłów
  - wskazuje główne elementy szkieletu
  - potrafi omówić negatywne działanie alkoholu i nikotyny
  - potrafi wskazać na planszy układ rozrodczy człowieka
  - wskazuje komórki rozrodcze na schemacie i definiuje co to jest zapłodnienie
  - rozpoznaje etapy rozwoju zarodkowego człowieka
  - podaje cechy dobrego kolegi

Ocena dostateczna

- rozróżnia rodzaje wzniesień na mapie hipsometrycznej

- odczytuje na mapie hipsometrycznej wysokości bezwzględne gór
- wymienia siły kształtujące powierzchnię ziemi
- podaje przykłady wpływu człowieka na zmiany zachodzące na powierzchni Ziemi
- wymienia typy zbiorników wodnych występujących w Polsce
- opisuje krajobraz najbliższej okolicy
- proponuje jedną obserwację i jedno doświadczenie wykazujące zanieczyszczenie najbliższego otoczenia
- wymienia miejsca, w których powstają trujące pyły i gazy
- wyjaśnia, co to są parki narodowe
- opisuje sposób zachowania się na obszarach chronionych
- wyjaśnia na czym polega ochrona częściowa
- wyjaśnia pojęcie morze śródlądowe
- wymienia pospolite organizmy występujące w Morzu Bałtyckim
- wymienia elementy krajobrazu nadmorskiego
- wymienia cechy krajobrazu pojezierzy
- opisuje krajobraz nizinny. Wskazuje na mapie niziny
- zaznacza na mapie miasta, w których dominuje krajobraz wielkomijski
- wymienia cechy krajobrazu wyżynnego,
- opisuje dowolny zabytek Krakowa
- podaje przykłady 2–3 zwierząt żyjących w Ojcowskim PN
- wymienia cechy krajobrazu Gór Świętokrzyskich i Karkonoszy
  - porównuje roślinność regla dolnego i regla górnego
  - zna cechy krajobrazu wysokogórskiego
- wyjaśnia do czego służy kompas, zna zasadę działania kompasu, potrafi się nim posługiwać
- buduje prosty układ elektryczny
  - podaje przykłady naturalnych i sztucznych źródeł światła
  - wie jak działa lupa
  - wie jak powstaje dźwięk
  - zna elementy budowy ucha ludzkiego
  - zna rodzaje pokarmów, potrafi je klasyfikować według różnych kryteriów
  - omawia budowę i rolę poszczególnych układów organizmu ludzkiego
  - wymienia etapy rozwoju człowieka
  - potrafi określić na czym polega higiena ciąży
  - wyjaśnia co to jest palenie bierne
  -

ocena dobra

- wyjaśnia pojęcie poziomica
- odczytuje z mapy poziomicowej wysokość względną
- rozdziela rodzaje zagłębień wyjaśnia pojęcia barwy hipsometryczne, mapa ogólnogeograficzna
- klasyfikuje wypukłe formy terenu, wykorzystując przedziały wysokości
- wyjaśnia, dlaczego lokalne zanieczyszczenia mogą stanowić zagrożenie dla odległych obszarów
- wyjaśnia cel ochrony przyrody
- wyjaśnia, co to są rezerваты przyrody
- porównuje zasady ochrony ścisłej i częściowej
- wyjaśnia, dlaczego Morze Bałtyckie jest morzem słabo zasolonym
- wyjaśnia pojęcia: cieśnina, wydmy ruchome, depresja

- wyjaśnia, na czym polega niszcząca działalność morza
- podaje przyczyny przekształcenia krajobrazu naturalnego Wyżyny Śląskiej w krajobraz miejsko-przemysłowy
- podaje przykłady działań człowieka służących poprawie stanu środowiska
- wymienia cechy krajobrazu krasowego
- wymienia cechy krajobrazu wysokogórskiego
- wyjaśnia, dlaczego roślinność w górach jest rozmieszczona piętrowo
- oblicza temperaturę powietrza na szczytach, znając temperaturę powietrza u podnóża gór
  - omawia rolę poszczególnych elementów układu pokarmowego, oddechowego i rozrodczego człowieka
  - potrafi wyjaśnić na czym polega higiena okresu dojrzewania
  - omawia cechy dźwięku,

ocena bardzo dobra

- rozróżnia formy terenu na mapie hipsometrycznej
- wyjaśnia, na czym polega działanie czynników kształtujących powierzchnię ziemi
- zaznacza na mapie dorzecze wyjaśnia
- analizuje informacje (wykresy, tabele)
- wyjaśnia jakie czynniki modelują krajobraz najbliższej okolicy
- opisuje sposób powstawania kwaśnych opadów i smogu
- charakteryzuje rozmieszczenie organizmów żyjących w Morzu Bałtyckim, uwzględniając głębokość i zasolenie
- opisuje rolę rzeki w kształtowaniu krajobrazu nadmorskiego
- opisuje, w jaki sposób kształtował się krajobraz pojezierzy
- wyjaśnia pojęcie krasowienia;
- opisuje czynniki, dzięki którym na danym terenie intensywnie rozwinęło się rolnictwo
- wyjaśnia pojęcie kotlin podkarpackich
- charakteryzuje skały występujące w górach, porównuje Tatry Zachodnie i Tatry Wysokie
- opisuje cechy budowy roślin z poszczególnych pięter umożliwiające im życie na danej wysokości
- podaje czynniki zakłócające pracę kompasu
- wyjaśnia zasady bezpiecznego korzystania z energii elektrycznej
- potrafi oszacować koszty zużycia energii elektrycznej
- bada zjawisko odbicia i załamania światła
- bada i opisuje powstawanie dźwięku
- rozumie w jaki sposób fale dźwiękowe docierają do mózgu
- potrafi prawidłowo przygotować jadłospis i porównać ze swoim codziennym jadłospisem
- interpretuje etykiety produktów spożywczych
- rozumie proces wymiany gazowej i wskazuje miejsce w organizmie w którym się odbywa
- rozumie i omawia na czym polega higiena układu krwionośnego i oddechowego
- rozumie i stosuje zachowania asertywne w sytuacjach niebezpiecznych
- omawia sposoby recyklingu i podaje przykłady z życia codziennego

ocena celująca

- swobodne posługiwanie się wiedzą i umiejętnościami zdobytymi na lekcjach przyrody
- umiejętność naturalnego i logicznego wnioskowania
- twórcze opracowanie zadanego tematu
- umiejętność dyskusji, racjonalnego argumentowania (na bazie wiedzy przyrodniczej kl IV-V)

